

Szerkesztőségi iroda:

R-Szombat, Losonczy-ut 24. sz.
Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés.

Bérmentellen levelek nem fogadtatnak el.
Kéziratok nem adatnak vissza.

Előfizetési díj:

Egész évre 4 frt.
Fél évre 2 frt.
Negyed évre 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN HÉT VASARNAPJÁN.

Kiadó-hivatal:

R-szombat, Losonczy-utca 24. sz. **Rábely Miklós** könyvnyomdájában. — Ide intézendők a kiadóhivatalt illető előfizetési pénz-, hirdetés-, nyiltér- és felzárólamások.

Hirdetési díj:

Egy négyhasábos peitsor térfogata 5 kr.
Bélyegdíj: minden beiktatás után 30 kr.

Nyiltér:

Egy sor 20 kr.

Előfizetéseket elfogad: A „Gömör-Kishont“ kiadóhivatala Rimaszombat Losonczy-utca 24. sz., nemkülönben minden hazai postahivatal. Az előfizetések legcélszerűbben posta-utalvány útján eszközölhetők. — **Hirdetéseket** csak a kiadóhivatal vesz fel.

A vidéki sajtóról.

A vidéki hírlapok szerkesztői Budapesten e hó 24. napján tartják meg egyetemes értekezését azon czélból, hogy megállapodásra jussanak a felett, miként lehetne a vidéki sajtó erkölcsi tekintélyét s anyagi létét biztosítani.

Nézetünket ez ügyben mi sem hallgathatjuk el, annál kevésbé, mert a kitűzött czél megközelítése magának a közönségnek is érdekében áll.

Álláspontunkat, nézeteinket erre nézve a következőkben körvonalazzuk.

Elismert szomorú igazság, hogy a vidéki sajtó és hírlapjainak erkölcsi tekintélye manapság, amint az már sok oldalról hangoztatva is lett, általában véve nincs. E hanyatlásban lehet része a hivatás nélküliek közreműködésének is, de semmi esetre sem egyedüli ok az, mint némely lapársunk vélekedik, mert hogy sok vidéki lap beosztása nem korszerű, s közleményei nem állanak irodalmi színvonalon, — ez csak következménye azon szellemi erő hiányának, mely nélkül egy vidéki lapnak sem lehet olyan számú olvasó közönsége, a mennyi báresak szerény megélhetést is biztosítana a szerkesztőnek, — a miből önkényt következik, miszerint a vidéki lap szerkesztése olyan kizárólagos életelezést, melyre hivatott egyén magát szentelhetné, nem képezvén, de munkatársait sem díjazhatván, lapja közleményei irodalmi becsének megítélésében sem lehet szigorú, ha csak azt nem akarja, hogy vagy önjereire hagyassék, vagy a tisztesség rovására vadásszon keresetséget. — Ez a főok. — E mellett tanuskodik azon szerencsés néhány vidéki hírlap, melynek élén független, sokoldalú tehetség áll. Hanem e kivétel — fájdalom — kevés, ellenben ha azon szellemi erőnek, mely a vidékről évenként a fővárosban keresi és találja fel működési terét, csak egy tized részével fordulna a vidéki sajtó felé, ellenőrizve, közreműködve ott, hol ártalmas termékekre talál, kontárokról nem lehetne még hallani sem.

Amde a hivatottak önértékes törekvését egy-egy vidéki lap szűk köre ki nem elégítheti, az ifju erejével magasba törekszik, a férfit vágya, czélja már családjához, vagy kényelmes otthonához köti. Amannak egy vidéki lap szerkesztői tolla kevés, emennek unott. Így válik szabaddá a tér azok előtt, kik vagy csak feltűnési viselkedésként, vagy — más tisztességes foglalkozás hiányában — üzleti számításhoz lesznek minden nemesebb törekvés nélkül, vidéki lapszerkesztők, — de sőt csak így válhatik kényszerű szükségé az, hogy egy vidék hírlapjának csupán ideiglenes fenttarthatása érdekében olyan is vállalkozzék szerkesztésre, ki mások, — s bizony csak ritkán tehetségesek — támogatására szorul.

Tény, hogy e helyzet a vidéki sajtóra nézve pár évtizeddel előbb egészen más volt, de jobbnak is kellett lennie, midőn fővárosunk még csak egy messze jövő ködében lebegő eszménykép vala, midőn a vidék szellemi tehetségei, egy-egy kis város falai között is érvényesíteni tudták magukat, midőn a hazafias helyi érdekek fölé nem emelkedett a központban életre keltett, és nagyra nevelt egység eszméje.

A központosítás teremt ugyan egy nagy egészet, de nem engedi, hogy a részek önműködően működjenek. E szabály alul a vidéki hírlapok sem vonhatják ki magukat, s mert eddig mindenáron önállóságot akartak szerezni, szükségképpen kimerülniök; hanyatlaniok kellett.

E benső baj felismerésétől függ, hogy minő eszközöket vesz elő az országos értekezlet kitűzött czélja, a vidéki lapok erkölcsi tekintélyének helyreállítására.

A vidéki hírlapok szellemi szegénységének — mindig tiszteltben tartván a szerencsés kivételeket — természetes következménye, a külső veszedelem, az t. i., hogy a fővárosi sajtó versenyével szemben, még

mint a helyi érdekek közlönyei sem állhatnak meg életerősen. — De ez képtelenség is, mert a napilapok terjedelmes közleményei által nemcsak irodalmi becs tekintetében, de még időben is túlszárnyaltatnak, s így az, miket a vidéki közönség helyi lapjából érdekeset olvashatna, a napi lapok útján rég elvesztette az ujság ingerét. Ha még ehez azon körülményt vesszük, hogy a vidéki lapok gyakran kénytelenek kormányi és helyhatósági terjedelmes rendeleteket ingyen közleni, s ezekkel olyan tért betölteni, melyen más nemű cikkek által vonzóbbakká tethettek volna, egyáltalában nem csodálható, ha a legtöbb vidéki lap egyhangúvá, unalmassá válik a közönségnek azon kevés része előtt is, a mely iránta nemzeti, vagy közművelődési szempontból érdeklődik, avagy reá utalva van.

Ilyen viszonyok között a vidéki hírlapok előfizetési ára, legyen az bár egy évre 4—5 forint, a fővárosiakéval szemben oly magas, hogy nem lehet csodálni, ha épen e miatt nem válhatnak keresettekké. Vegyük például a legdrágább napi lapot; ez évenként legalább 300-szor jelenik meg, a vidéki lap csak 52-szer, amabból egy héten át megjelenik 6-, ebből 1 szám, amannak ára naponként 5—6 kr. emennek hetenként 10—15 kr.

Azon okok között, melyek a vidéki hírlapok anyagi, s ezzel szellemi erejének emelkedését — a mostani rendszer mellett — akadályozzák, nem utolsó helyet foglal el a méltatlan eljárás, melyet közleményeikkel szemben némely pénzügyigazgatóság követ akkor, midőn a törvény helytelen alkalmazásával minduntalan hirdetési bélyegilletékekkel terheli a kiadókat; a hirdetési irodák tulkapásaikkal valóságosan kizsákmányolják még azon kevés életerőt is, mely mellett a vidéki hírlapok még, ugy a hogy, tengődhetnek.

És végre — s talán nem rovatik fel bűnül nekünk, ha kimondjuk — a vidéki hírlapok (előfizetőknek nevezett) olvasói nagy része nem teljesíti kötelességét, ennek súlyos következményei kimaradhatnak; ezekről saját tapasztalataink nyomán, bővebben is beszélhetnénk, de csupán jelezzük, mint olyan bajt, melylyel más vidéki lapok is küzdeni kénytelenek; jeleztük, mint egyik félre nem ismerhető okát annak, hogy a vidéki lapok — az újabbkoriak — még áldozatok árán sem igen tudják magukat huzamos ideig fentartani.

Mindezek dacára nem vitázható el, hogy a vidéki lapoknak van terük, melyben hivatásukat teljesíthetik, s mert terük van, szükséges is, hogy működjenek, még pedig szellemi tehetséggel, anyagi erővel; hogy küldetésüket — nagyobb részt — kevésbé, vagy épen nem teljesítik és teljesíthetik, az bizonyos; főbb okait a fentebbiekben mondtuk el.

S most jelen soraink tulajdonképeni czéljához érkeznék, hogy elmondjuk nevezetesen, mily eszközöket vélünk mi alkalmasnak arra, hogy a vidéki hírlapok sikeresen szolgálhassák a közérdeket?

Szükségesnek tartjuk:

1. hogy a vidéki hírlapok szerkesztésével — legalább jövőre nézve — csak szellemileg képzett, erkölcsileg fedhetlen, anyagilag senkinek alá nem rendelt egyének foglalkozhassanak, — olyan egyéntől, kire e minősítvény nem alkalmazható, a hírlapírók szövetezete vonjon meg mindenféle támogatást.

2. hogy a vidéki lapok legyenek a fővárosi napi lapok közérdekű cikkeinek, híreinek közvetítőivé, azon közönség számára, mely olesó lapra szorul;

3. lépjenek a napilapok csereviszonyba a vidékiek mindenikével;

4. a napilapok szerkesztői bízzák meg a levelezői tiszttel a vidéki lapok szerkesztőit, kik ezzel egyrészt viszontszolgálatot teljesítenének, másrészt megbízható hírekről adnának tudósítást külön díjazás nélkül;

5. legyenek a vidéki lapok szerkesztői feljogosítva arra, hogy a napilapok tárczaközleményeiből azokat, melyek iránt a szerzői jog fentartva nincs, díj fizetés nélkül ávehessék;

6. tétessék lépés az iránt, hogy a hirdetési bélyeg illetékek fizetésének kötelezettsége a vidéki lapokra nézve vagy megszüntetessék, vagy jelöltesse meg természetükhöz képest tüzetesen azon közlemények, melyek törvényszerint illeték alá vonhatók;

7. eszközöltessék ki, hogy a vidéki hírlapokban megjelenő kormányi és helyhatósági rendeletek, hirdetések felvételeért megfelelő munkadíj fizetessék a kiadóknak.

E javaslataink összesége: „Szövetkezet.“

A többire nézve mindazon intézkedéseket, melyeket a „Somogy“ közzétenni már sziveskedett, mi is keresztül viendőknek tartjuk.

Legyen szabad a fentebb általunk előadottakat a vidéki hírlapírók országos értekezletének becses figyelmébe ajánlanunk.

* * 1885. aug. 19.

T. szerkesztő ur! Eleget olvastunk már azon tárgyról, mely a „Gömör-Kishont“ t. rimaszombati levelezője és tiszt. Liszkay János rimabrézói lelkész ur által e becses lapban közzétett hírlapi vitás közleményekben felmerült, s mely tulajdonképen a körül forgott: a rimabrézói egyház — az esperességi tisztviselői választásoknál — a magyar párttal tart-e vagy sem?

A közleményekből szerintem elég volt már; én legalább örömmel olvastam a rimaszombati levelezőnek a 33-ik számban megjelent végválasztát, azért, mert reményem, hogy ezzel a hírlapi vitaközvetítés, — a melynek rendesen az a következménye, hogy személyeskedésre vezet, elkeseredést szül, s a közügynek inkább kárára, mint hasznára van, ha t. i. nem egészen tárgyilagosan folyik, — véglegesen be fog fejezteni.

Én ez ügyben csak két megjegyzést akarok tenni. Az első az, hogy igen csodálom, hogy a rimabrézói hazafias egyház szavazatai — e lapban közölt összehasonlítás szerint — többé-kevésbé eltértek a magyar hazafias párt közös megállapodásától; mert arra gondolni, hogy a gyülekezet egyik vezére és irányadója, a tiszta magyar hazafias szelleme és jelleméről ismert tiszt. L. J. lelkész ur a pánszláv párt malmára akarta volna hajtani a vizet, több volna mint absurdum.

Nem ujoncz már ő Kishontban; ismerem derék magyar hazafiaságát, s tisztelem érte. Nem is illette s jó lelkiismerettel nem is illethette, hazafiatlanság vádjával a rimaszombati levelező sem. Ha mégis tette volna, vagy bárki más, azt mondjuk rá: Uraim! ne értsük félre, ne keserítsük egymást, ne vágjunk fát magunk alatt, s ne bizalmatlankodjunk egymás irányában, hanem tartsunk össze, a közös ellenség megfékezésére és legyőzésére.

A másik az, hogy azt mai napság, a mai viszonyok mellett még kérdés tárgyává sem kellene tenni, hol tartassanak a kishonti esperességi gyűlések: Rimabrézón-e vagy Rimaszombatban? Egyszerűen ott, a hol jobban lehetne a pánszlávok körmeire koppintani — Rimaszombatban.

Ha a gőzös csak úgy indul Tiszolczeről Rimaszombatba, mint a hogy indul Rimaszombatból Rimabrézó felé, miért ne sétálnának — ha gőzerővel is — Rimaszombatba Daxner, Vansza, Markovics, Bodiczky stb. uraimék henczegni, hadakozni.

Ennyit akartam mint más esperességbeli ember ez ügyre nézve megjegyezni,

Most még egy más figyelemreméltó ügyre hívom fel az illető körök, nevezetesen főt. Czékus ev. püspök, továbbá Gömör-Kishont megye alispánja és a megye tanfelügyelője becses figyelmét.

Klenócson, a népes egyházban. most választják

a két tanítót. Ez olyan pozíció, melyet ha elvesztünk, örökös bűnünk lesz. Két tanító egy 5000 lélekből álló nagy-községben áldás vagy nagy átok lehet. A pánszlávok, kik a magyar ember koponyáján szívesen vágnak fel a gömöri dohányt, mindent elkövetnek, hogy Klenóczot és Kishontot, mely ma holnap úgy is egészen veszve van, két pánszláv tanító oda behurcolásával megerősítsék. Itt Daxner a felügyelő, valami Albini a jegyző, aggódunk, hogy Klenócz veszve lesz, a nép félre hagyja magát vezetetni s hinárba ugrik.

Itt az autonomia nyújtott szabadsággal mit sem fogunk nyerni: itt csak azon egyetem által hozott határozatot, mely szerint pánszláv ember tanító nem lehet, kell a legerélyesebben végrehajtani. Ha nem, mire való akkor? arra-e, hogy Klenóczon is Daxnerék domináljanak.

Ajánljuk a klenóczy tanítóválasztást előre főt. Czékus püspök ur becses figyelmébe, addig, míg nincs későn, azon ohajtással, hogy Klenóczon pánszláv tanítók alkalmazását, a törvény értelmében ismert erélyessége szerint, megakadályozza.

Adja Isten!

V. L.

A helybéli evangélikus leányiskola.

A helybéli ev. egyház új leányiskolája elkészülvén, az épületet tegnap vette át az építési bizottság a vállalkozótól.

Eltelkintve egyesek azon nézetétől, hogy már csak az összhangzat kedvéért is az iskolaépületnek a paplakhoz idomított földszintesnek kellett volna lennie, elmondható, hogy az új emeletes leányiskolával városunk díszes középületei egy-egy ismét szaporodának, s hogy az iskolaépület külső dísz, belső beosztása, s általában a szakértő és szohd kivitel dicséret mesterét: Kalocsay Gyula helybéli építész.

A földszinten van két lakás, még pedig az egyik három szoba, konyha, étkező és pincéből álló a tanító-, és egy lakszobából álló a tanítónő számára, s ezeken kívül a szükséges mellékhelyiség. Az emeletre igen kényelmes három áru lépcsőzet vezet mindentűt fal között. Itt van egy előcsarnok, két tanterem, egy szoba (melyben a gömörmezei múzeum talált hajlékot) egy tanszer-kamra és a mellékhelyiség. A tanterem a nevelésen fokozottabb kívánalmainak is megfelelő, világosak és tágasak, sőt még szellőztető készülékkel is ellátva. Az egyikbe mintegy 70—80, a másikba pedig 50—60 gyermek fér. Az ul ülőpadok az u. n. kettős rendszer szerint, a distanziálva, a méretek pontos megtartása s gondos ellenőrzése mellett készítvük. Az iskolaépület mögött torna- és játszótér rendeztetik be.

A leányiskola ünnepélyes fölvatását az egyháztanács jövő vasárnapra, azaz f. hó 30-ára tűzte ki. A fölvatási ünnepély a templomban a szokott vasárnapi istentisztelettel egybekapcsolva, az ev. énekkar közreműködésével fog megtartatni, azután pedig az iskola helyiségeinek bemutatása következik.

Együttal megemlítendő az is, hogy az egyház nemcsak új iskolaépületet emelt, hanem leányiskoláját belsőleg is egészen újból szervezte. Ugyanis az eddigi osztatlan elemi hat osztályból egy alsó (az 1. és 2. osztályból) és egy felső (a 3—6. osztályból) csoportosított osztályt alakított; továbbá az eddigi egy tanító mellé egy osztálytanítónő- és egy kézimunka-tanítónő-állomást rendszeresítvén, az előbbi állomásra Jenes Jolán okleveles tanítónőt, az utóbbira pedig Stiernberg Katinka okleveles kézimunka-tanítónőt választotta. S az alsó osztály vezetésével Prunyi Vilmos tanítót, a felső csoportosított osztály vezetésével pedig Jenes Jolán tanítónőt bízta meg. Ezen új szervezetről kifolyólag az eddigi tandíj is akként módosult, hogy az alsó osztály tandíja a saját egyházbéli gyermekekre nézve 2 frtban, a felső osztályé 3 frtban, a vidéki és más felekezeti gyermekekre nézve ezen összegek kétszeresében állapított meg. Ezen felül minden növendék, különbség nélkül, munkatanításért 1 frtot s beiratási díjra a saját egyházbéli gyermek 50 krt, vidéki és más felekezeti gyermek pedig 1 frtot fizet.

A leánynevelés s általában a közművelődés érdekében kifejtett s bizonyára nagy áldozatokat igénylő ezen törekvések szerencsés sikert s ohajtott gyümölcsözést!

Titkári jelentés.

Felolvastott a „Gömörmezei gazdasági egyesület”-nek 1885. május hó 3-án Tornallyán tartott közgyűlésén.

(Vége.)

3-or. Mi a birkatartást illeti: miután megyénk sok hegyi, apró füvet termő száraz legelőkkel bir, mely mással, mint birkával nem is értékesíthető, megyénk legtöbb gazdája, főhaszonállatként a birkatartásra van utalva, mivel azonban a mostani fajbirkánk tartása kis teste és kevés gyapjuja miatt (a mostani alacsony gyapjuárak mellett — mely állandónak lenni mutatkozik — határozottan kárral jár, s az ezután termelt trágya méregdrágába esik, — felette szükséges tehát, hogy juhaink további tenyésztésével tenyészési célul: birkáink testi nagyságát s a meglévő gyapjujómság körülbelüli megtartása mellett, a gyapju mennyiségét növeljük okszerű keresztesek által. Ez irányban már tettek egyes juhtenyésztő gazdák által kísérletek: rombouletti kosok keresztesével Szentványi Miklós és Okoljásányi Gáspár uraknál. Angol husjuh keresztesével Farkas Abrahám elnök ur által, az előbbi kereszteszés eredményéről nem tudok, a husjuhokkali kereszteszés azonban jónak mutatkozik. Szerény nézetem szerint a nagy testű, sok gyapjut adó, a párisi juh-huspiacozon kedvelt, német Róth juh kereszteszésével kellene kísérletet tenni; Németország klíma és gleba dolgában igen hasonlít hazánk felföldjéhez, s így a meghonosítás nehézséggel és rizikóval nem járna.

4-szer. Mi a sertés tenyésztést illeti: nálunk a zsirsertések fajtái a középbirtokosoknál jók, ezen fajt csak épen felfrissíteni, s a kis telkesgazdák közt elterjeszteni kellene; miután azonban a zsirnak Amerikából történt könnyű és olcsó

nagymérvű szállítása folytán a zsirsertések értéke igen alá hanyatlott, s mivel megyénkben a kukoriceza (tengeri) kiesinyben műveltetik, s így a zsirsertést hízalónak a hízalásra szükséges kukoriczát pénzért kell vennie, vagy sertéseit a makkon meghízalnia, de az erdők kivágása folytán a makk is drága s jó hízó makk messze földön is ritkán található, a jó minőségű ser árpa is drágává vált, azért szerény nézetem szerint: megyénk tulnyomó $\frac{3}{4}$ részében a hussertés tartás és nevelés nagyobb haszonnal járna, — mert a hussertés nevelése és hízalása $\frac{1}{4}$ részben sem kerül, mint a zsirsertésé, mivel a hus-sertés alaptakarmánya a burgonya — főtt állapotban — kevés korpá és dara, ezen, s kevés gyenge lóherén s egyéb fűvön 8 hónapos koráig teljesen kiüti s husra meghízik, s jó áron eladható. Megyénkben a krumplijól megterem, a róza krumpli már júniusban etethető, a más burgonyafajok július augusztusban, a tök júliustól fogva egész késő őszig etethető, augusztusban érő krumplifaj is van, szóval a hus-sertés igen olcsón felnevelhető, s így testre sebesen fejlődő természeténél fogva 8 hónapos korában teljesen kinől, tehát a máreziusi malacz októberben, vagy legfeljebb november elején eladható, így a befektetett tőke is hamar megfordul benne. Hogy melyik hus-sertés faj választathatók meg tenyésztésre legelőnyösebben? Szerény nézetem szerint az angol berkshiri — a jorkshiri zsirképzőbb — s a meklenburgi német faj sertések között lehet választani. — ezek között hus irányú termelési célra sebes fejlődésénél fogva legjobb a berkshiri, — e faj 8 hónapos koráig teljesen kifejlék és meghízik, csak a malacz elválasztásától fogva jól kell tartani, eleinte több erőtakarmányt darát és korpát adni a kevesebb főtt burgonya közé, később az alaptakarmány a főtt burgonya folyvást szaporítottak. Azért az egyletnek, vagy valamelyik — erre hajlandósággal bír — egyleti tagnak 1 berkshiri kan és két koczával, meg kellene a hus-sertés tenyésztését gyakorlatilag próbálni; nemkülönb a régi szalontai faj kereszteszését is a berkshireivel.

5-ör. Még egy állatnemről, melynek tartása megyékben igen kevés figyelemre méltattatik, mely megyénk több vidékén a felső sajóvölgy szikkas, eserjés, gödrös és mosó füvet termő meredek legelőkön mint erdőhat, a Hangony, Péterfala és Zabar vidéken nagy haszonnal lehetne tartható, kivált ha az malacznevelés és hízalással lenne egybekapcsolva, az az fejős kecske tartása egybekötve malacz nevelés és hízalással. Testi nagyságához, tartása olcsóságához képest, egy állat sem ad annyi sok jó, sűrű és olcsó tejet, mint a kecske, mert míg tartása naponta egy egész krajczárba sem kerül, azért 330 napon keresztül átlagban ad naponta legalább 2 és $\frac{1}{2}$ iteze sűrű tejet, tehát egy iteze tej $\frac{1}{2}$ krba sem kerül, ily olcsó tejen, mely két annyi vízzel felhiggytatik, s bele egy kis gyenge zöld lóher, vagy egyéb gyenge fű apróra felvagdálva kevertetik, később főtt burgonya adatik, a malaczokat a legolcsóbban lehet felnevelni, 8 hónap alatt teljesen kinöveszteni, kivált a hus-sertést.

Nézzük meg 1 db fejőskecskének a teje — malacz nevelés és hízalásnál. — mennyi árpat és tengerit és ezekben mennyi értéket kímélhet meg A $2\frac{1}{2}$ iteze sűrű kecsketej kétannyi vízzel felhiggytatva is, tapértékére felér 1 iteze árpával, 7 és $\frac{1}{2}$ iteze higitott tej 7 és $\frac{1}{2}$ iteze árpával, s miután 1 malacznak 8 hónapos koráig átlagban zöld lóher és főt burgonya mellett 2 liter elegendő, s így egy kecske teje zöld lóher és burgonya hozzáadásával 3 malaczot nevelhet fel és hízalhat meg, vagy 8 havi hízalás alatt egy kecske teje 240 nap alatt 1440 iteze árpat és kukoriczát kímél meg. Vagyis ily módon malacznevelésnél 1 db malacz felnevelése (miután egy kecsketej tartás legfeljebb 4 frtba jön) kerül 1 frt 33 és $\frac{1}{3}$ krba, a tejhaszon felül a kecske két gedőt, dbját csak 3 frtba számítva 6 frtot ad, ebből levonva 4 frt tartást, tehát egy kecske 330 napig naponként 2 és $\frac{1}{2}$ liter ingyen sűrű tejet és ezen felül 2 frt tiszta jövedelmet ad! Elég világos körülmény ez, hogy a fentjelzett minőségű vidéken a fejős kecskék tartását malacznevelés és hízalással kössük egybe. Olesón termeljünk, ez a mai világ jelszava, termeljünk tehát az olcsó kecske tejen olcsó sertés-hus, melynek Európában igen nagy kelete van és naponta nagyobb keresetnek örvend, s az amerikai állott sertés-hus felett a mi jó friss sertés-husunknak mindig előnye lesz.

A mi a növénytermelést illeti; az ez irányú világ áramlattal szemben is megyéknek, megyei gazdáinknak a helyi viszonyoknak megfelelő tervszerű állást kell foglalunk ugyanis:

Az alacsony buzaárak folytán a buzatermelést szűkebb körre kell szorítanunk, s csak a valódi buza talajban a kötött talajnemekben vetni buzát (nem úgy, mint most, hogy a leglazább, buzatermelésre nem alkalmas talajnemek is derűre-borura az egész országban bevettek buzával, melynek szomorú következménye nem csak a buza tultermelése, de országoszerű a magyar buza minőségének nagymérvű hanyatlása lett, s leginkább ez utolsó körülmény okozta t. i. az alacsony buza minőség (a könnyű talajokban könnyebb buza termelt, sokkal könnyebb a montagnai rozsnál) ez utóbbi ok miatt a magyar roz minőségű buza kivételéig így ára is nagyon esőkent; ha magyar buzánk általában jó minőségű lett volna, annak ára, dacára az amerikai, indiai stb. versenynek, nem szállott volna le oly alacsonyra, — a jó minőségű buzaért a legnyomottabb időben is megadtak 8 frtot; azért nekünk buzánk minőségének javítására kell törekednünk, jó minőségű magyar buzában tultermelés soha nem volt nem is lesz, s a jó minőségű magyar buzát nem nyomhatja le sem az amerikai sem az indiai buza, annál kevésbé az ily buzából készült magyar lisztet. A valódi kötött, jól megművelt s jó minőségű vetőmaggal bevett buza talaj, mely után jó minőségű buzát nyerünk, a mostani nehéz viszonyok között is kifizeti magát.

A laza talajnemekben őszi vetemény gyanánt: vessünk montagnai rozst, melynek művelési hasznosságáról meggyőződünk, s meggyőződünk arról is, hogy a lazább talajnemekben jobban kifizeti magát mint a buza. A szűkebb térre szorított buza helyett vessünk őszi káposzta repezét, géppel vetve, s lókapával feltöltögetve, megyékben biztosan megterem és szép haszonnal termelhető. (13 évi gyakorlati tapasztalattal mondhatom,) továbbá a buzának jó előveteménye, tehát trágyás fekete ugarba vetve, utánna a buza jól művelhető; a jól megművelt repezé után, nálunk a buza jobban terem, mint a fekete ugarban. Végül, egyik főtereményünk kell hogy legyen megyékben a sörárpa termelés — mivel megyékben biztosan és jól megterem, minőségét illetőleg is, s ezért minél nagyobb mérvben kell, hogy termeltessek. Miután azon-

ban úgy az őszi káposzta-repezé, mint a sörárpa sikeres és nagy hasznot hajtó termelése, egyrészt annak okszerű művelésétől, főképp pedig a sörárpanak minősége kiválólag annak aratási idejének pontos meghatározásától s az ezután okszerű kezelésétől függ, mert ha a sörárpa kelletlenül előbb vágatják le, üvegebbé válik, s így sörfőzésre alkalmatlanul válna, értékét veszítette, ha kelletlenül később vágatják le, lábbon megsárgul s ismét értékét veszítette; ha levágás után nem szakszerűleg kezeltek, a serfőzésre teljes értékét veszítette. Azért kiváratosnak látom, ha az egylet 2—3 ivnyi nyomtatásra a költségeket megszavazná, s ebben úgy a repezé, mint a sörárpa szakszerű művelése, vetés ideje, a vetés utáni szakszerű kezelése népszerű nyelven a megyei gazdaközönség megismertetése céljából kinyomatnák; ezen kis füzetekben a csicsóka termelés, melynek nagy hasznáról megyénk gazda közönségének nagy része nincsen tájékozva, nemkülönb a takarmány burgonya sorbani- s lókapával okszerű művelése, (mely két utóbbi gyökévény nagyban termelésére megyénk, glebájánál és klímájánál fogva nagy mérvben hivatva van, — szintén megismertetnék. Ezen füzetke 500 példányban lenne kinyomatandó, s minden egyes egyleti tag, s minden egyes megyebeli községnek egy-egy példányban megküldendő.

Mi a takarmány növényeket illeti: legelső takarmányok a kötött, vadvízes talajnemekben a vörös lóheré, szelid, mely mély talajban, szeparát földön a luczerna, homokos talajokon megyénk déli részén az u. n. erdőhatokon a baltaczin, vagy takarmány burgonya, a sekély termő talajokon, melyben megyénk felső része bővelkedik, a takarmányzab júniusban lekasálva, s a zab szemes; általában pedig főtakarmánynak kellene lenni megyszerte a sorban s lókapával művelt takarmány burgonyának, s a szemes takarmány tengerinek a déli részeken, mert egy takarmány nem sem szolgáltatt jobban s olcsóbb takarmányt, ez utóbbi képes jól művelve 11 mm. szemes tengerit adni cat. holdanként, ez pedig miután a tudomány s tapasztalat szerint 27 font kukoriceza felel meg egy vámm m. széna értéknek, s így egy hold szementermése 182 vámm m. széna értéknek származására 5—8 vámm m. széna értéknek, így összesen 87—90 vámm m. széna értéket ad, hol van oly takarmány, mely ennyit adjon? Ennyit még a luczerna sem ad! Burgonya egy cat. holdon megterem 150—200 vámm mázsa, s miután 2 font burgonya felel meg 1 font széna értéknek, egy cat. hold termése 75—100 vámm. széna értéket képvisel. S így én megyénk területén takarmány repát, mely mély talajt, nagy művelést és sok trágyát követel, s mivel nálunk valódi répa talaj kevés is van, s ha az első kapalása idejében nem történik, a répa termés veszélyeztetve van, nem forszirozom, de helyette burgonyát és csicsókát termelnek.

Ezek volnának szerény nézeteim, mit megyénk gazdáinak, a gazdasági viszonyok változásával, tekintettel megyénk talaj és éghajlati viszonyaira, követni előnyös lehetne, melynek megbírástát, s az e feletti szükséges intézkedést a közgyűlés, illetve a választmány böles belátására bízom.

Vajda Gyula, gazd. egyt. titkár.

Levelezések.

Polonka, 1885. augusztus 6.

T. Szerkesztő ur! Kötelességemnek tartom a „Gömörmezei magyar közművelődési egyesület” garami körének megalakulásáról értesíteni.

Ugyanis t. Kalcshrenner Hugó orvos-tudor és megyei tiszt. főorvos ur az egyesület közgyűlésétől vett megbízatás folytán mindazokat, kik az annak idején kibocsátott aláírási ívekben vidékünkön beiratkoztak, saját házához Helpára kéretvén, gyűlést tartottunk, mely alkalommal nevezett orvos ur, s egyáltalán szíves házigazda elnöklete mellett a garami kör megalakítását szükségesnek tartottuk s miután több mint 40 tagja van, megalakítottunk kimondottuk.

Ez után elnök, jegyző és pénztárnok választatása lett indítványozva, s a jelen voltak közakarattal és egyhangulag elnöknek t. dr. Kalcshrenner Hugó, jegyzőnek t. Ertl Heribert hengergyári tanító, pénztárnoknak t. Bjel Mihály polonkai földbirtokos urat választák meg, kik helyeiket azonnal elfoglalták.

A tiszti kar megválasztása után elnök ur az alapszabályok tervezetét olvasta föl, hogy minden tag tudomással birjon az egylet célja, működése és szervezete felől.

Ezzel összefüggőleg az elnök ur az általa összegyűjtött 101 frtnyi összeget az aláírási ívvel a pénztárnoknak adta át, s kijelenté, hogy a kör egy harmadrészt az alapszabályok 21. §. értelmében saját céljára fordíthat elszámolás mellett, kérdező hová legyen fordítható ezen összeg? A kör egyhangulag a polonkai óvoda javára szavazta meg ezt. Egy kis eszmecs-rére adott okot a második harmad hová fordítása iránti javaslat tétele, mert egyik rész tekintettel az alapszabályok 3-ik §-ára, ezt is az ujonnan alakuló polonkai óvoda belső felszerelésére, a másik pedig a garami szegény iskolás gyermekek könyveinek beszerzésére akarta fordíttatni. Szavazásra kerülvén a dolog, többség a polonkai óvoda javára döntött.

Több javaslat nem tettezt, s most egyelőre más elintézendő tárgy nem merült föl. A gyűlés berekesztését megelőzőleg a jegyző egy igen nagy tetszéssel fogadott beszédet mondott, melyben ha jól emlékszem körülbelül a következők foglaltattak: „E mai nap reánk garamiakra nagy jelentőségű, s nevezetes mozzanatot jelző, mert ez által hazánk szerte megindult közművelődést, népnevelést, hazafias érület és a magyar nyelv terjesztésének előmozdítását célzó általános mozgalomhoz tetteleg csatlakoztunk. Igaz ugyan, hogy e garamivölgy tőt ajku népe soha sem táplált keblében hazaellenes érületet, mindig tisztán és szeplőtlenül őrizte meg a baza iránti szeretetet, sőt volt idő (t. i. a szabadságharc alatt,) a midőn az alacsony Tátra alatt lakó garam népe tettelegesen állt ellean más megyékből ezen völgy területét fenyegető s a pánszláv agitátorok által félvezetett tömegnek; de midőn tapasztaljuk, hogy még jelenleg is találatnak hazánk testvéries szellemét rontó, s a külön ajku honpolgárokat izgató, nemzetiségű gyűlöletet hintó elvakítottak, kötelességünk tömörülni, s ezen egyesületet szent feladatában, a magyar nyelv és közművelődés terjesztésében támogatva oda törekedni, hogy vidékünkön minden hazaellenes irányú eszme távol tartassék. E tömörülés szükségét eddig is éreztük ugyan, de hiányzott a kezdeményező, az önfeláldozó elhatározás a mai napig. Hogy a kör mai megalakulását kinek köszönhetjük, azt mondanom sem kellene, mert mindenki tudja, hogy ez a lankadatlan buzgalom s önfeláldozó férfiu Kalcshrenner Hugó orvostudor ur, ki terhes hivatásával

összekötött, sokoldalú és nagy elfoglalása dacára számtalan-szor járta be a vidéket aláírásával, lelkesítve, buzdítva mindenkit, végre becses őr házához gyűjtve össze minket, feladatát megoldotta. Nem esalodom ha azt hiszem, hogy önké-zeleim tolmácsolom akkor, midőn szívből ohajtom, miszerint őt az Isten kedves családjával hazánk javára, vidékünk diszére, sokáig éltesse!

Az elnök ur meleg érzelmei nyilvánítása mellett megköszönte a bizalmat, említvén, hogy e kör megalakulása nemcsak az ő érdeme, de a garamvidék hazafias érzelmu honpolgáraié. kiknek támogatása nélkül — ugymond — ő egymaga mitsem vihetett volna ki. Azon beszéd és válaszközben is sokszor megjelzett férfiú számtalan érdemei közül megemlítenem kell, hogy a polonkai kiseddóvő létrehozásán is buzgó fáradozott; ő penditette meg az eszmét, s nem esekély része van ennek sikeres keresztülvételében; az ő népszerűségének köszönhető, hogy van óvodánk, melyre ő saját aláírasi ivén itt a garamon 41 frtot gyűjtött. Álljanak itt a kegyes adományozók nevei, kik szivesek voltak áldozni a népnevelés emez oltárán: Gömör János 2 frt. Horn Mór faizlete büntetéspénzből 6 frt. Gölnczy Anna 1 frt. Greiner Soma 2 frt. Suha Berta 5 frt. Lukovics 1 frt. Dr. Kalebrenner H. 5 frt. Pák Pál 1 frt. Fer-jenesik Dániel 1 frt. Bjel József 2 frt. Kopperdán Endre 1 frt. Westhoff 5 frt. Petrenko János 1 frt. Plenczner Rezső 1 frt. Bartsch Aurel 2 frt. Schmid 2 frt. Seyfried József 1 frt. Schmid (senior) 1 frt. Emericz Jenő 1 frt. Ezenkívül adakoztak Dr. Mauks Károly 1 frt. Andaházy Szilárd 1 frt. Továbbá Erőssy Sámuel kötelezte magát, míg Polonkán fog lakni, évenként 5 frttal, Bjel Mihály hat egymás után következő évre 10 frttal, Steinberger Miksa évenként 5 frttal járulni ez üdvöz ezél előmozdításához. A midőn ezen adakozásokat nyugtáztuk, egyszersmind mély köszönetünk s hálás elismerésünk fej-jezzük ki a jötevők iránt.

g. g.

Figyelmeztetés

az 1885/6. tanév megkezdésére vonatkozólag.

1. A nagyrőcei hat osztályu magyar tannyelvű polgári iskolába a tanulók szabályszerű felvétele augusztus 30., 31., valamint szeptember hó 1. és 2. napjain délelőtt 9—12 óráig az igazgatói irodában (I. emelet baloldali lépcső) történik, ugyanekkor tartanak a felvételi és javító vizsgálatok is.

2. Javító vizsgára boesáttatik mindazon növendék, kinek legfeljebb két tárgyból van elégtelen osztályzata. Aki több mint két tárgyból kapta elégtelen osztályzatot, azok osztályukat ismételni kötelesek.

3. Minden tanuló első felvételre atya vagy gyámja, vagy esetleg azok megbízottja kíséretében tartozik megjelenni. — A beiratkozásnál a következő díjak szedetnek: a) 1 frt felvételi díj ezimén a tanári könyvtárra; b) 50 kr. tanszerekre és 50 kr. az ifjusági könyvtárra. A vidékiek ezen díjakon kívül 6 frt tandíjat tartoznak 3 frtos félévi részletekben előre lefizetni.

4. A tandíj fizetése alól azonban hatóságilag beigazolt vagyontalanság (szegénységi bizonyítvány) alapján fel is mentetnek a jó magaviseletű és szorgalmas tanulók. — A legszegényebbek meg tankönyvekkel is ellátatnak.

5. A polgári iskola első osztályába szabályszerűleg csak oly tanuló léphet be: a) ki életének 9. évét már betöltötte, mely körülmény hiteles születési bizonyítvánnyal igazolandó; b) ki az elemi népiskola IV. osztályát jó eredménnyel bevégezte s a felvételi vizsgálatot sikerrel kiállja.

6. A polgári iskola IV. osztályába beiratkozott tanuló a tanintézet mellett fennálló műasztalos tanműhelybe léphet be és ezen iparágat az iskola 4. 5. és 6. osztályában kiszabott tantárgyak tanulása mellett megtanulhatja annyira, hogy onnan a polgári iskola hatodik osztályának bevégeztével, mint iparos segéd léphet át valamely asztalos műhelyébe.

7. A polgári iskola négy alsó osztályát végzett növendék — minden felvételi vizsgálat mellőzésével — a következő szakiskolákba léphet:

- a) tanítóképzésbe;
- b) kereskedelmi iskolába;
- c) közép ipariskolába;
- d) az országos minta-rajztanodába;
- e) a cs. és kir. valamint a magy. kir. hadapród (cadet) iskolákba: — azonban ha a polgári iskola I—IV. osztályból;
- f) a gymnasium vagy reáliskola II—V. osztályába óhajjt felvételt, köteles az 1883. évi XXX. tezik értelmében a meg-előző osztály minden tantárgyából felvételi vizsgát tenni le. — E vizsga díjmentes.

8. A polgári iskola hat osztályát végzett ifjak előtt a kö-vetkező életpályák állanak nyitva:

- a) alkalmaztathatja magát állami hivatalokra és pedig: számtisztvi hivatalokra az adóhivataloknál és miniszteriumoknál, lehet vámi, pénzügyöri, dohánybevéltési, eladási, lottó-és sóhivatalnok;
- b) a minősítési törvény értelmében lehet községi és körjegyző;
- c) alkalmazható ipar s kereskedelmi vállalatoknál, pénz-intézeteknél mint hivatalnok.

9. Ha a polgári iskola hat osztályának sikeres bevégzése után még tovább akar tanulni, átléphet a gazdasági és állat-orvosi tanintézetbe.

10. Hogy vidéki és szegényebb sorsu növendékeink-nek könnyebbé tegyék a megélhetést, az iskola mellett tápintézetet (convictust) szerveztünk. E tápintézetbe vallás-különség nélkül beléphet a polgári iskolának mind azon rendes tanulója, ki az abba való felvételért legkésőbb augusztus 25-éig folyamodik. Egy tanévi (ebéddel és vacsorával való) ellátás díja 60 frt, mely fél évi előleges részletekben fizetendő be a tápintézet pénztárába. Szegény sorsu, jó magaviseletű és szorgalmas tanulók, vagyontalanságuk oka szerint megállapítandó kedvezményben részesülnek, sőt kiváló szorgalmu és teljesen szegény tanulók az egész díj elengedése-re is számíthatnak. — Az iskolába először belépő, tehát ismeretlen szorgalmu és magaviseletű tanulók, ámbár jó iskolai bizonyítvánnyal bírnak, egyelőre eskis mérsékelt kedvezményekre számíthatnak, ha azonban jó magaviseletű és szorgalmuk által kitűnnek és nagyon szegények, az I. évharmad befejezésekor (decz. 23-án) a legnagyobb kedvezménynek, a teljesen ingyenes ellátásnak elnyeréséért is folyamodhatnak.

11. A polgári iskolai tápintézeti ellátás áll: a) ebédre 1. péntek kivételével mindennap huslevésből; 2. személyen-ként 150 gramm marhahusból; 3. elegendő vastagételből és

4. 250 gramm középfinom lisztből sütött, legfeljebb egy napos kenyérből; b) estére: frissen főzött vastagételből és 250 gramm kenyérből. — Pénteken hus helyett tésztaemű adatik, vasárnap pedig a főzéléken kívül személyenként 150 gramm peccenyét is kapnak.

12. Egy szegényebb sorsu tanuló évi ellátása, ha a táp-intézetben teljes díjat fizet, minthogy városunkban lakás, fűtés, mosás, világítás — tisztességes polgári házaknál — havonkénti 3 frt 50 krtól 4 frt-ig terjedő díjért kapható, 95—100 frtba kerül, ha pedig tápintézeti kedvezményben részesül, ez esetben egy évi neveltetése a kedvezmény aránya szerint csak 50—60 frt költséget okoz a szülőeknek.

13. Azon szülők, kik gyermekeiket tápintézetbe nem akarják járattatni, fiaik számára 10—15 frtnyi havi fizetésért — tisztességes polgári családoknál — teljes ellátást biztosíthatnak, ha ez ügyben az igazgatóságot aug. 30-ig megkeresik.

14. Vagyonosabb szülők gyermekeiket tanárok házánál is elhelyezhetik, ezeken a helyeken azonban havonkénti teljes ellátásért (a fiu magán tanítását is beleértve) 25—30 frt fizetendő.

15. Magyar vagy német vidékekre cserét oly szülőknél, kiknek fia a polgári iskola valamelyik osztályába járnának, tisztességes családnak az igazgatóság minden díj nélkül a legszivesebben közvetít, ha erre legkésőbb augusztus 25-ig felszólítatják.

16. Minthogy vidékről érkező tanulók az iskola rendszá-bályai értelmében csak oly házban fogadhatnak lakást és ellátást, mely ellen az igazgatóságnak kifogása nincsen, a saját jól felfogott érdekükben eszelekesnek a t. szülők, ha gyerme-keik elhelyezése végett az igazgatót még a szünidő folyama alatt megkeresik, ki alkalmas helyekről a legszivesebben gondoskodik. — Nagyrőcén, 1885. július 15.

Rőcsey István, igazgató.

Értesítés.

Felsőbb leányiskolában a beiratások és főlvételi vizsgálatok szeptember 1—6. napjain tartatnak. A tanítás 7. diken (hétfőn) kezdődik.

Az előkészítő (elemi) osztályba főlvetetnek azon 8—9 éves leányok, kik az elemi 4 osztályt még nem végezték el. Itt a tandíj: 26 frt. A polgári iskola első osztályába beléphetnek azok, kik az elemi (nép-) iskola négy osztályát legalább elégséges sikerrel befejezték s erről rendes bizonyítványt elő-mutatnak; ennek hiányában főlvételi vizsgálatot tesznek. Itt a tandíj: 36 frt.

Beiratásnál a t. szülők vagy helyetteseik megjelenését kérem. Vidékiek elszállásolása iránt szivesen nyujtok utba-igazitást.

A beiratások teljes ellátásért 10 hónapra (beleszámítva a tandíjat és a francia nyelv tanítását) 280 frtot fizetnek.

Bővebb tájékozást nyujt a mult tanév végén közzétett értesítő, melyet kívánatra készséggel megküldök. Rimaszombat, 1885. aug. 22.

Fábr János, igazg. tulajdonos.

A közönség köréből.*)

T. Szerkesztő ur! Már volt egyszer alkalmam felszólalni amiatt, hogy városi tanácsunk nem tartja szükségesnek, mi-szerint a képviselőtestület mindenik tagjával előzetesen és annyi idővel előbb közölje a közgyűlés tárgysorozatát, amennyi elegendő annak beható áttekintésére. Ajánlottam is, miszerint a meghívó és tárgysorozat — sokszorosítás útján, — legalább két-három nappal előbb küldessék szét ugyan azon hajdu által, ki annak egyetlen példányát épen a közvetlen megelőző napon néhány pillanatra, csupán „látam“-ozás végett bemutatni szokta. Nem tudom, kényelemszeretetből, avagy a — sok esetben — valószínű alapos kifogások lehetetlenné tétele ezéjából tör-ténik-e így, de bizonyosnak tartom, hogy ott, hol beható esz-mezerének van helye, ilyen eljárást szó nélkül meg nem tűrnének. Engedje hát szerkesztő ur e helyen ismételve kér-denem a t. polgármester irtól, hogy e meghívók és tárgysoro-zat példányainak szabályszerű kiosztása megfog-e történni a jövőben, vagy pedig szükséges leendő a további figyelmeztetés? Szives választ kér **a városi képviselőtestület egyik tagja.**

Hírek és vegyesek.

Királyunk születésnapján — ezuttal ötvenedikén, — városunkban is ünnepet ült e hó 18-ik napján a hivatalos vi-lág, megjelenve a róm. kath. templomban, hol Mészáros Bálint lelkész ur végezte nagyobb segédlettel a szokásos szertartást. Ott láttuk a kir. törvényszék összes tagjait, a megyei, városi tisztviselőket s a többi hivatalnokok legnagyobb részét; a helyi szolgálatban levő hatona tisztjeit. — Isteni tisztelet után a szabadkai méntelep legénysége — német vezérszó mellett — tartott diszelveonulást Teufel tüzérhadnagy előtt.

Szent István, az első magyar király emlékére szentelt nap megünneplése — ugy látszik — évről-évre általánosabbá lesz, — bár egyháziilag csupán róm. katolikus szertartás sze-rint. — E hó 20-ik napja valóságga ünnepies színt öltött ná-lunk is; a derült, bár kissé korán őszi napot igen sokan használták fel sétára már délelőtt a belső piac téren, honnan a hétköznapi sátrak és gyümölcsárusok eltávolítottak. Délután az utczák és városkert utai népesedtek be, főleg az előbbie-k, látogatókkal oly sűrűen, mintha csak ott a kellemes levegőn és virágillaton kívül más élvezni való is várazkodott volna reá-juk. — A közönség eme kegyeletének valóban örülni lehet, s épen azért alkalmasnak látszik e nap arra, hogy több külső fényvel tennők emlékeztetésé, például a dalárda vagy a mű-kezdély, avagy épen a lövész egylet által rendezhető olyan ál-talános mulatság által, melynek jövedelme egy vagy más nem-zeti, közművelődési célra volna fordítandó: hadd lenne épen ezen a nap arra szentelve, hogy minél többen tudják s ért-sék: mi volt nekünk, magyaroknak Szent István király? hadd tűnnék tova közlünk legalább ezen a napon minden külön-bőség, mely hitre, szokásra nézve magyar és magyar közé vá-laszfalat emelt: hadd láthatnók egy évben legalább egy-szer, hogy mindannyian — — testvérek vagyunk!

A rimaszombati egyesült prot. főgymnasiumnál ürese-désbe jött segédtanári állomásra Sárkány Imre, az aszodi ág. ev. algynasium tanára választatott meg. A nevezetben jelentékeny tanerőt nyert e hazafias missiót teljesítő tanintézet.

Tanítónő-választás. A helybeli evangélikus egyház f. hó 16-án tartott tanácsgyűlésében, az ujonnan szervezett leány-

iskolájában rendszeresített tanítónői állomásra Jenes Jolán hévizi születésű, a győri állami tanítónőképző intézetben általános kütűnő osztályzatu oklevelet nyert s eddig a nyiregyházi ev. egyház felügyelete alatt álló p.-z sindelyesi nyilvános isko-lában működött tanítónőt választotta meg. — Nem kételkedünk, miszerint a megválasztottban képzett s hivatott erőt nyert a tanügy, minőre, főleg a tamásfalvai hívek gyermekeinek ma-gyar szellemben leendő nevelése körül, dacára minden eddigi buzgalomnak, még mindig szükség van. — Szerencsés a válasz-tóknak s szives üdvözetet a megválasztottnak!

A hol a tett beszél. A rimabrézö-likeri ág. ev. egyház a mult vasárnap offeratoriummal összekötött magyar isteni tisz-teletet tartott, melyen 20 frt gyűlt be. E 20 frt már a rima-szombati takarékpénztárban van gyümölcsözés végett letéve pályadíj alapul a helybeli gymnasiumi önképzőkör számára. A derek egyházi előljáráságnak ígérteit bírjuk, hogy ez első rész-lete a „Rimabrézö-likeri“ 100 frtos alapítványnak, melyet ily magyar isteni tiszteletek alkalmával a hívek áldozatkészsége hozand össze a fentebb jelzett célra.

Meghívás a „Rimaszombati iparos segédek önképző- és betegsegélyező-egylet“-ének rendezési közgyűlésére mely f. évi augusztus hó 23. napján d. u. 3 órakor az egyleti helyiségben (belső pokorágyi-utca 23. sz. a.) fog megtartatni. Tár-gy: A választmány javaslata a vándor gyűlésre küldendő képviselők megválasztása és ezeknek adandó utasítás tárgyában. Rimaszombat, 1885. augusztus 16-án. Rábely Miklós, s. k. elnök. Szabó József s. k. jegyző.

Közgyűlést tartott városi képviselő testületünk e hó 21. napján, még pedig igen érdekes gyűlést, tárgyalatván nevezte-sen: „1. A Három-Rőzsa vendéglő átalakítása iránt megtar-tott árlejtés eredménye. — 2. 170.000 frt kölcsön összeg el-számolás. — 3. A Nagy-Rőzse városától felvett 80.000 frt kölcsönre vonatkozó jelentés. — 4. Az ipariskola előhaladására nézve tett felügyelő bizottsági jelentés. — 5. Az ipariskola 1884/5. évi számadása. — 6. Az ipariskola 1885/6. évi költség előirányzata. — 7. Bizottsági jelentés a p.-szabadkai kut ása-tásáról. — 8. Az 1886-ik évi városi virilisek névjegyzékének megállapítására kinevezendő bizottság iránti javaslat. — 9. Ügyészti felvétel jelentés a város irányában fennálló követelések állásáról. — 10. Tanácsai előterjesztés a járdá szabályren-delet változtatása iránt. — 11. Főkapitányi jelentés a július 26-án történt tüzről, s ebből folyó javaslat. — 12. Főkapitányi, illetve bizottsági előterjesztés egy rendőrmesteri állás megszűsése iránt. — 13. Városi adóvégrehajtó választása. — 14. Zsűn István kérvénye a szegények intézetébe való felvé-telért. — 15. Községi iskola számadása 1884/5-ik tanévről.“ — Nagy sajnálatunkra, nem lehetünk fültanui az eszmecserének, miután szerkesztőségünk nem részesül azon szerencsében, hogy a gyűlés napjáról leve értesítettnek, hogy azt kalló időben közzé tehesse. — Csak három nagyobb horderejű határozatról hallottunk valamit. Az egyik, hogy a „Rőzsa“ vendéglő átala-kítását (?) tárgyzó nyilvános árlejtés, mely e hó 18-ik napján tartatott meg, eredményében jóvá lett hagyva. E szerint Kalla Mihály ur kérészköz 17.000 mond **tizenhét-ezer** forintért vállalkozott arra, hogy a „Rőzsa“-ról az istállókat eltávolítsa, helyére konyhai helyiségeket, felvezető lépcsőt építsen, az udvart aszfalt, a kapu bejáratot faburkolattal el-látssa, díszes kaput, a mellé kapuór szobát állítson fel, az egé-szet pedig kívül-belül kimeszelve, fesse; mindezt, a külső ékítmények kivételével ez évi november hó 30-ik napjáig. A másik nagyfontosságú tárgy volt a 170.000 már felhasznált, és a Nagyrőzse városától felvett 80.000 frt kölcsönre vonatkozó elszámolás, illetőleg jelentés. Egy kevés aggodalmat kifejező észrevétel után ez is tudomásul vétetett — nagy szépen. — A harmadik volt a járdakészítésre vonatkozó szabályrendelet megváltoztatása oly értelemben, hogy a háztulajdonosok a járdák elkészítésének költségeit egészben viselni lesznek kötelesek, to vá b b i f e n t a r t á s u k azonban a város terhe lévén. — A tűzbiz-tónságra vonatkozólag csupán annyit hallottunk, hogy a facsűrök maraduak ott és ugy, ahol és a miként vannak, szál-mát, szénát hordani beléjük azonban nem szabad. Ebben volna ugyan egy kevés ellentmondás, ha szigorú ellenőrzésről lehetne szó, azonban ugy tudjuk, hogy ehhez hasonló határozatokat ugyan már őriz a levéltár, de azért a csűrök, felszerek, ólak, padlások ma is telvők gyűlékony anyaggal. Különben bátorságot veszünk magunknak a fentebbiekről még egyet s mást el-mondani.

A rimaszombati ág. h. ev. egyház elemi leányiskolájá-nak fölavatási ünnepélye alkalmával, ugyanazon leányiskola ja-vára f. évi augusztus 30-án a „Széchenyi-kert“-ben, kedvezőt-leu idő esetén a „Rőzsa“ vendéglő helyiségében, táncszal és tomбалával egybekötött multság fog rendeztetni. Ezen ünne-pélyre a meghívók már szétküldtek. A multság d. u. 3 óra-kor kezdődik. Bementi díj személyenként 30 kr. A részletes sorrendet lapunk közelebbi számaiban tartottuk fenn.

Egy pánszláv apostol járta be közelebb Fazekas-Zsalu-zsány községének minden egyes házat, hogy a lakosokat le-beszélje azon tervükről, miszerint templomukban a szószekből minden második vasárnap magyar nyelven tartassék szent bez-séd. A nevezett községbeliek ugyanis felkérték az oszgyáni kör-jegyzőt, hogy készítene számukra folyamodást az iránt a püs-pökhöz. Mialatt e magyar hazafias érzelmről tanuskodó kíván-ságnak elégtételtett volna, a szomszéd községekben is hason-szellemlű mozgalom indult meg. Azonban egy felvidéki papnak megyénkből, sikerült lebeszélésével kivinni, hogy a kérvénye-zésről a nevezett község lemondjon. — Hogy ez esetről bő-vebben irhassunk, be kell várnunk a közelebbi adatokat. A tiszteledő urat nem tévesztjük el szem elől.

A „Gömörmezei magyar közművelődési egyesület“ elnöke — mint előre jelezni szerencsénk volt — ujabban e következő felhívást boesáttotta ki egy-egy aláírasi iv kíséretében: „A gömörmezei magyar közművelődési egyesület azon cél-ból, hogy törvényhatóságunk területén a közművelődés ál-talában, nem magyar ajku lakói között pedig különösen a magyar-nyelv-ismeret és hazafias érület minél tágasabb körben terjesz-tessék, — immár megalakulva, működését megkezdette. — A feladat azonban csak ugy oldható meg sikeresen, ha a kitű-zött cél magaslatára emelkedik minden hazafi és honleány, ki megyénkben szülötte földjét, nemzetét szeretve, azért ál-do-zatot hozni tud s akar. — Minél többen értjük és beszéljük őscink nyelvét, annál több magyar lakója lesz e földnek; — magyar nyelv nélkül pedig magyar nemzeti szellem nem szü-letik, hogy megtarthassa ezt unokáinknak örökül. — Ez ckből a nevezett egyesület ügye mindannyiunké nem-, kor-, és állásra

*) E rovat alatt közlőtekért nem vállal felelősséget a Szerk.

tekintet nélkül az alsó- mint felső vidéken egyaránt. — Nem kételkedve tehát abban, hogy t. uraságod ily czéla szivesen hoz szellemi s anyagi áldozatot, hazafiai bizalommal kérem fel egyesületünk ügye s a kitűzött nemes czél érdekében, hogy az ide mellékelt aláírási ívet gyűjtés végett elfogadod, s azt — az esetleges adományokkal együtt — hozzám folyó évi szeptember hó végeig visszajuttatni sziveskedjék. — E felhivas körülbelül ötszáz példányban lett szétküldve, s nem kételkedünk, hogy azok, kikhez intézve lettek, a megbízást, ezen magyar közművelődési szempontból magaslatos hivatásu egyelet szellemi és anyagi erejének gyarapítására tagokat gyűjteni, nemesak megtiszteltetésnek veendik, de nem is mulasztják el e részben hazafias kötelességüket erejükhez képest teljesíteni, s másokat hasonlóra buzdítani, annál inkább, mert bármily csekély legyen az adomány, becses leend. mint akár ama homok részecske, melynek tömege nélkül nagyszerűen és tartósan építeni nem lehet. A haza oltárára tett áldozatul a szegény ember fillérei ép oly ragyogók, s az utókor hálájára ép ugy érdemesek, mint a gazdagok tetemes ajándékai. Azért ne tartson vissza senkit álszemérem, hogy megvonja filléreit: ha filléreket is, ha sokan adunk, az egyesület sikeres működése biztosítva leend; tehetősek pedig járjanak buzdító példával elől.

Bárdi Károly színtársulatának van oka megbánni, hogy közénk telepedett. Sajnálatraméltó helyzetbe jutott, melyből esakis a közönség nagyobb mérvű pártolása mellett szabadulhatna legalább annyira, hogy olyan vidékre vonuljon, hol a színpártoló közönség nagyobb, s társulatának tehetséges tagjaival, becsületes törekvésekkel szemben méltányosabb lenni tud is, akár is. — Elhagyatottságát e társulat valóban nem érdemelte meg, s az abból levonható következtetés miatt tagjait s az igazgatót szemrehányás annál kevésbé illetheti, mert nemesak műsorukkal gondoskodtak a közönség igényeinek kielégítéséről, de kitűnő vendégek felléptetése által is igyekeztek a művészi igényeknek teljesen megfelelni. — Ezen igazságot minden elfogulatlan bírálóknak be kell ismernie, s épen azért helytelenítjük annak eljárását, ki az „Egyetértés“-t arról értesítette, hogy a közönség s a társulat az igazgató működésével nincs megelégedve, mert igen is, az igazgató, mint ilyennek működésével meg van elégedve a közönség, csak hogy ez utóbbi oly kevés számú kezdettől fogva, s annyira ugyanaz minden előadásán, hogy a mellett — ez idő szerint — bármilyen társulat is megbuknék egy hónap alatt; hogy a társulat tagjai s az igazgató közt minő hangulat lehet, annak megbírálása a közönségre nem tartozik. Az igazgató csak igen ritkán s általában csak jelentéktelen szerepekben lépvén fel, az ő színészi gyengéi egyáltalában nem képezhetik okát annak, hogy közönségünknek alig századrésze látogatta egy-két este kivételével — még az olyan előadásokat is, aminők ellen még a legszigorubb fővárosi bíráló sem tehetett volna alapos kifogásokat. Végre is a mai kedvőtlen anyagi- és mondjuk meg, népfaj-viszonyok mellett nálunk nincs értelme annak, hogy egy általánosan jónak elismert színtársulatot bármi részben hitelvesztetté tegyünk, akkor midőn egyetlen hibája csak az, amiben tán mindnyájan leledzünk, hogy remél. Valószínűleg ismét csalódás vár rájuk, de a mi közönségünknek mégis... mégis lehetővé kellene tenni számukra legalább azt, hogy tisztességesen távozza elmondhassák: „ha minden elveszett is, de a becsület megmaradt.“ Ezért ajánljuk művelt közönségünk szives figyelmébe a mai — ugy tudjuk — minden körülmények között — utolsó előadást, melynek sikerére nézve ugy a kiállítás, mint szereplés tekintetében a társulat — hisszük — minden lehető elkövetend, hogy a pártolást megérdemelje.

A helybeli iparos segédek önképző- és betegsegélyző egyeletének ma egyhete tartott mulatsága az eddigieknél sokkal gyérebbe volt látogatva, noha minden intézkedés megtétezt arra, hogy a vendégek jól érezzék abban magukat, s e tekintetben nem is lehetett panasz; a tánczosnók nagyon keresettek voltak, s a kedélyesen vigadók még lámpa fényénél is ugyancsak aprózták a sckszor megújrázott csárdást egész esteli 10 óráig. A pénzbeli eredményről következő számadás fekszik előttünk: bevétel volt 41 frt 10 kr., kiadás 24 frt 50 kr., maradt az egyelet javára 16 frt 60 kr.

Halálos kimenetelű birkozás áldozatává lett Koreny János tamásfali lakos béres, ki e hó 16. napján a szabada pusztai koresma „ivó“-jában akarta megmutatni, hogy „ki a legény a gáton?“ Győzött az igaz, mert vetélytársát — csupa mulatságból — maga alá gyűrte, de oly szerencsétlenül, hogy mint mondják — nyakát szegte s harmad napra eltemették; társa azonban sértetlen maradt, s legfeljebb egy kis bűnügyi vizsgálaton kell még — talán — keresztülesnie.

Szerencsés nap virradt e hó 16-án Steczko János és István tiszolezi lakosokra. Két ragadozó fenevadtól mentették meg a környéket azon medve párban, melyet öt lövéssel elejteniük sikerült. Az atyafiak dícséretet érdemelnek, mert csakugyan nem lehetett tréfa dolog ám, csupán kettejüknek olyan két vad állattal állani szembe, mely — mint megbízható részről értesültünk — egyenkint körülbelül 80—90 kilogrammot nyomott. Hanem azután büszke is most a két Steczko; a diadalról, melyet Tiszolez város bámész kicsinje-nagyjának örömrivalgása között megünnepeltek, nem győztek eleget beszélni. Igaz is, hogy vadászkalandjuk nem lehetett mindennapi, s mi öszintén ohajtjuk, hogy sokáig éljenek és hasonló bátrak legyenek — máskor is.

Az ördög konyhája termékeinek, hogy még mai napon is van kelendősege, elszomorító ugyan, de nem különös, főleg a felvidéki pásztor és földmives nép között, — hanem meglepő, hogy e konyhat és szereit — állítólag — még gyógyszerárakban is keresik, sőt a kotyvaszték sikeres használatára nézve még esalhatlan utasításokat kaphatnak a hiszékenyek — — ugyanott, természetesen ingyen, csak ráadásul. Ilyen esetet hallottunk közelebb; megérdemli, hogy közzétegyük. miután több tanu előtt lett elbeszélve az által, a kivel történt. — Egy falusi lakosnótól közelebb valamely ismeretlen tettes 50 frt készpénzt s más értékű tárgyat lopott el. A károsultnak azt tanácsolták a javasok, hogy vétesse a gyógyszerártárból „perlá“-t, fütse be kemencéjét, szórja bele a csodaszert, s a tettesnek azonnal vagy szeme folyik ki, vagy valami hallatlan baja lesz. A szer azonnal megrendeltetett valami küldöncz által, ki a patikus irtól személyesen azon utasítást vette a 60 krért adott szerhez, hogy a kemencét két hétig kell fütteni, s a parázsban szántó vasat tüzesi-

teni, de ezalatt gyanusítani senkit sem, csak a mütét hírét szabad terjesztetni, az eredmény ez esetben biztos, a tettes neve okvetlenül kiderül. Hát biz ez több mint neveléses.

A tulajdonképeni ezen országban uralkodó betegség.

Mint valamely tolvaj. éjjel lep ez meg bennünket. Némelyek mell- és oldalnyílalásban, olykor derékfájásban is szenvednek; bágyadság és álomosság által lepetnek meg, szájuk ize rosz, különösen reggelenkint; a fogakra bizonyos tapadós nyák rakódik le; étvágyuk rosz, gyomruk mint egy kő ugy nyomja valami, s olykor gyomrukban bizonyos zsibbadtságot éreznek, mely étkezés által el nem osztható. — Szemei becsenek, kezei és lábai hidegek s tapadósak; kis időre rá köhögés áll be, eleinte csak száraz, nehány hónap multával azonban bizonyos zöldes színű kiköpéssel párosulva, az illető folytonos bágyadságot érez, az álom nem hozza meg neki a kellő pihenést; azonfelül idegessé, ingerültté s rosz kedvűvé válik, balsejtelmek gyöttrik; ha hirtelen felkel szédülést érez, s az egész világ keringeni látszik vele; belei bedugulnak, bőre olykor száraz és forró lesz, vére megsűrűdik s megsárgul, szemfehére megsárgul, vizelete csekély s setét színű, s hosszabb ideig való állás mellett üledék válik ki belőle, továbbá az étel gyakran felbőfög, mi közben néha édeses néha pedig savanyus ízt érez, mit gyakorta szivdobogás követ, látása elvész, szemei elgyengülés vesz rajta erőt. Mind ezen körtünetek felváltva

lépnek fel, s bizton felvehető, hogy az ország népességének majdnem egy harmada ezen betegség egyik vagy másik nevében szenved. Tapasztaltatott, hogy ezen betegségek lényege az orvosok által gyakran félreismertetett; némelyek által májbaj gyanánt, mások által mint emésztetlenség, ismét mások által mint vesebaj stb. lett gyógykezelve, anélkül, hogy ezen különböző gyógykezelések közül csak egy is sikeres lett volna, míg ellenben a „Shäker-kivonat“ ezen betegséget minden egyes esében tökéletesen elhárította. Ezen kitűnő gyógyszer valamennyi alább felsorolt gyógyszerártárban megkapható. 6c—6

Oly egyéneknek, kik dugulásban szenvednek, a **Siegel-féle hashajtó labdacokra** is van szükségök, a „Shäker-kivonattal“ kapcsolatlanban. A **Siegel-féle hashajtó labdacok** meggyógyítják a dugulást, elűzik a lázt és a meghülést, megszabadítanak a főfájástól s elfojtják az epekiömlést. Ezek a legbiztosabb, legkellemetesebb s egyszersmind a leg-tökéletesebb labdacok minden eddig készitettek között. A ki ezekkel csak egy kísérletet is tett, azok használatát bizonyára nem fogja abban hagyni. Enyhédeden s minden legkisebb fájdalom előidézése nélkül hat.

Ára egy palack „Shäker-féle kivonatk“, 1 frt 25 kr., 1 doboz „Siegel-féle hashajtó labdacok“, 50 kr. Magyarországi főraktár: Budapest, **Török József** gyógyszerártára király-utca 12. Rimaszombatban: **Liszka József** gyógyszerártára.

Felelős szerkesztő: **Rábely Miklós.**

Magán-hirdetések.

Hirdemény.

A **Daniek Károlyné** asszony nevében álló s a ragyolezi 1. sztkben A. 1. sor 502. hrzi szám alatt felvett s Ragyolez község határában fekvő szántóföld, rét és erdőből álló, s 5888 frtra becsült ingatlanság, vagyobukott **Suda János** esődtömege mint végrehajtató részéről **f. év szeptember hó 15-én** délelőtt 9 órakor Ragyolez község házában fog nyilvános árverésen legtöbbet ígérőnek esetleg fenti beesáron alul is eladatni.

Deszkáss Gusztáv, ügyvéd, mint a végrehajtó esődtömegegondnoka.

Hirdetmény.

Alólirt kir. közjegyző közhírré teszi, hogy az Ajnácskő-sőregi vasuti állomáson levő egy vagon eser **f. hó 25-én reggel 10 órakor** önkéntes árverés útján, készpénz fizetés mellett el fog adatni.

Rimaszombat, 1885. aug. 22.

Beliczky Victor, kir. közjegyző.

Tölgy- és csermakk eladás.

1000 hold tölgy- és cserfa makk termése **f. évi szeptember 1-én délelőtt 9 órakor** árverés útján eladó. **Ujfalussy János** gazdatiszt urnál **Harkács**, Gömörmege

Hirdetmény.

A vagyobukott **Suda János** esődtömegehez tartozó Béna (Gömörmege) község határában fekvő 15 hold 1589 négyszögölnyi szántóföld és rét, valamint 158 hold és 1242 négyszögölnyi birtok és tartozékai, melyek összesen 9883 forint kikiáltási árban vannak felvéve, **1885. év szeptember hó 1-ső napján** d. e. 10 órakor fognak a rimaszombati kir. tszék mint telekkönyvi hatóság tkönyvi irodájában a esődválasztmányok utólagos jóváhagyásától feltételezetten, és akár az eljáró bíróság, akár a esődtömegegondnoknál (Budapest VIII. Vas-utca 1. sz.) betekinthező árverési feltételek értelmében, önkényes árverés útján eladatni.

Deszkáss Gusztáv, ügyvéd, esődtömegegondnok.

Egy könnyü járasu, igen csinos, ruganyos (Druckfeder)

hajtó-kocsi (Kutschier-Wagen),

mely Budapesten készült és még kevéssé volt használva, jutányos áron eladó **Kovács József** kocsigyártó mester-nél Rimaszombatban.

A torontalmegyeri Radnóti kálitáción 1884-ben EZÜST DÍSZ-OKLEVÉLET nyert.

A Béni 1883. évi nemzeti-Értékes kálitáción EZÜST FÉRMÉT nyert.

A tiszvári 1882. évi kálitáción BRONZ-FÉRMÉT nyert.

A Erősi 1880-ik évi országos kálitáción LISIMIRI CELESTIÁT nyert.

A MOHAI FÁGNYESEN

ÁRÁNY FORRÁS

hasznuk egyik legszonsavdúsabb

S A V A N Y T V I Z H E

Borral használva kiterjedt kedveltségnek örvend.

Kizárolagos

Édeskuty I.

m. kir. udv. szállitónál, Budapestben.

Ugyazintén kapható minden gyógyszerártárban, fúszerkereskedésben és vendéglőben.

Az 1884-ik évi elszállitás

1,500,000

palaczk.

Kapható Rimaszombatban:

Szabó és Vékey, Kern Adolf és Weisz Károly urak kereskedéseiben.